

Alþingi
Alþingishúsið
Reykjavík
nefndarsvid@althingi.is

Reykjavík, 9. febrúar 2021
umhverfissinnar.is

Athugasemdir við mál nr. 368 frumvarp til laga um vernd, velferð og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum.

Ungir umhverfissinnar fagna uppfærslu laga um vernd, velferð og veiðar á villtum fuglum og spendýrum. Að mörgu leyti er frumvarpið framfaraskref miðað við gildandi lög. Þó margt sé gott, viljum við gera nokkrar athugasemdir, en úrbætur á þeim atriðum væru til mikilla bóta fyrir frumvarpið í heild sinni.

1. gr. *Markmið.*

Við gerum athugasemd við orðalag í 1. tölulið 1. gr. og teljum að það ætti að taka upp orðalagið sem mælt var með í skýrslunni „*Vernd, velferð og veiðar villtra fugla og spendýra. Lagaleg og stjórnsýsluleg staða og tillögur um úrbætur*“ (hér eftir kölluð villidýraskýrslan). Núverandi orðalag, „*Villtir fuglar og villt spendýr fái að þróast eftir eigin lögmálum,*“ teljum við vera villandi, og að betra væri að hafa náttúruna í forgrunni í þessari setningu. Ástæða þess er að á Íslandi finnast ágengar tegundir spendýra, og væri það að óbreyttu í mótsögn við markmið laganna ef þær tegundir væru veiddar, því þá væri þeim ekki leyft að „*þróast eftir eigin lögmálum*“. Með náttúruna í forgrunni væri hægt að koma í veg fyrir þessa mótsögn. Við leggjum því til að 1. töluliður 1. greinarinnar hljóði svo: „*Stuðla að því að náttúran fái að þróast eftir eigin lögmálum,*“ eða „*Stuðla að því að villtir fuglar og villt spendýr fái að þróast eftir lögmálum náttúrunnar*“.

2. gr. *Gildissvið.*

Við mótmælum því harðlega að selir og hvalir séu undanskildir lögnum og hvetjum eindregið til þess að láta lög þessi ná yfir þau líka. Bæði land- og útselur hafa verið á undanhaldi síðustu áratugi og teljum við að með því að láta lögin ná yfir sjávarspendýr geti staða þeirra batnað.

3. gr. Orðskýringar.

Skilja þarf betur á milli framandi og upprunalegra tegunda í skilgreiningum laganna, m.a. með því að skilgreina hvað upprunaleg tegund er. Sömuleiðis þarf að skerpa á því, bæði hér og á fleiri stöðum í frumvarpinu, að upprunaleg (innlend) tegund getur ekki verið ágeng, þó hún geti vissulega valdið fjárhagslegu eða heilsufarslegu tjóni. Ágeng tegund er alltaf framandi, þ.e. hefur verið flutt til landsins af mönnum, viljandi eða óviljandi. Sömuleiðis teljum við að bæta þurfi skilgreininguna á ágengum tegundum, þ.a. minnst sé á að ágengar tegundir flokkist ekki einungis ágengar ef þær valda tjóni á líffræðilegum fjölbreytileika, heldur líka ef þær valda fjárhagslegu eða heilsufarslegu tjóni. Til viðbótar þarf að skilgreina sjálfbærar veiðar á skýrari hátt. Í öllum tilfellum mælum við með að notast verði við skilgreiningar villidýraskýrslunnar:

Upprunaleg (innlend, náttúruleg) lífvera/[tegund]: Tegund, undirtegund eða lægri flokkunareining (svo sem afbrigði, kyn eða stofn) innan náttúrulegs útbreiðslusvæðis, þ.e. sem hefur þróast þar eða komist þangað eftir náttúrulegum leiðum.

Ágeng tegund: Framandi lífvera sem a) sýnir mikla eða hraða útbreiðsluaukningu af eigin rammleik eða b) veldur eða er líkleg til að valda rýrnun líffræðilegrar fjölbreytni, efnahagslegu eða umhverfislegu tjóni eða er skaðleg heilsufari manna.

Sjálfbærar veiðar: Veiðar teljast sjálfbærar ef nýliðun stendur undir veiðum þannig að stofn nær að endurnýja sig reglulega og viðhalda þeirri stofnstærð og útbreiðslu til langs tíma lítið, sem náttúruleg takmörk setja.

9. gr. Friðun.

Í 1. mg. 9. gr. gerum við athugasemd við orðin „á varptíma“ í frasanum „*auk eggja villtra fugla og hreiðra þeirra á varptíma*“ og teljum að það ætti að taka þau út. Ástæðan er sú að margar tegundir nýta hreiðrin sín ár frá ári og/eða eyða tíma nálægt hreiðrum sínum allt árið. Þess vegna ætti ekki að hrófla við hreiðrum fugla nema sérstök leyfi hafi verið gefin til, t.d. þegar kemur að starahreiðrum í mannabústöðum.

10. gr. Önnur vernd villtra fugla og villtra spendýra og búsvæða þeirra.

Það er til mikilla bóta að nú eigi að taka sérstaklega tillit til villtra fugla og spendýra og búsvæða þeirra þegar gerðar eru skipulagsáætlanir og teknar ákvarðanir um landnotkun og ferðir almennings.

Í 1. mg. teljum við að skerpa mætti á orðalaginu og bæta við að taka þyrfti tillit til dýranna og búsvæða þeirra við skipulag allra mannvirkja, s.s. vega, virkjana, háspennulína og stóriðju. Sömuleiðis ætti hér að bæta við orkuvinnslu og orkuflutningi sem og ýmsum atvinnuvegum, s.s. ferðaþjónustu og fiskveiðum. Að sjálfsögðu eru mannvirki hluti af skipulagsáætlunum svæða og sveitarfélaga en við teljum betra að hafa orðalagið sem skýrast. Við leggjum eftirfarandi orðalag til:

„Við gerð skipulagsáætlana og ákvarðana um landnotkun og ferðir almennings um náttúruna, þ. á m. við skipulag mannvirkja líkt og veqa, virkjana, háspennulína og stóriðju, flutninga og vinnslu orku sem og við ýmsa atvinnu, s.s. ferðabjónustu og fiskveiðar, skal eins og kostur er taka tillit til villtra fugla og villtra spendýra og búsvæða þeirra, sbr. lög um náttúruvernd og skipulagslög.“ (viðbót er undirstrikuð).

Hvað varðar 3. mg. teljum við orðunum „á varptíma“ vera ofaukið í málsgreininni „Enn fremur er óheimilt á varptíma að hleypa af skoti á landi nær sömu stöðum en 200 m og á sjó nær en 2 km.“ Óheimilt ætti að vera allt árið að hleypa af skoti nær fuglabjörgum en 200 m á landi og 2 km á sjó.

11. gr. *Velferð villtra fugla og villtra spendýra.*

Við fögnum sömuleiðis 11. grein en teljum að sumt þurfi að skýra betur, t.d. hvað felist í réttlætanlegri meðferð og tímabundinni neyðaraðstoð. Bent er á að nauðsynlegt er að frumvarpið geri ráð fyrir heimild til setningar reglugerðar um hjálparskyldu.

13. gr. *Sértæk friðun og verndun hreiðurstæða og búsvæða annarra villtra fugla.*

Við mælumst til að í 1. mg. sé selalátrum bætt við sem búsvæðum sjaldgæfra tegunda sem geti fengið sambærilega eða svipaða vernd og mælt er fyrir um í 12. gr.

14. gr. *Hvítabirnir.*

Við teljum að hér ætti að skerpa á því að það sé ávallt í forgangi að fanga hvítabjörn og færa hann á stað þar sem ekki stafar hættu af honum áður en áætlanir um að fella björninn séu gerðar. Aðeins ætti að fella hvítabirni í neyð.

15. gr. *Válistar.*

Við fögnum því að válistar séu nú tengdir við lög um villt dýr og teljum það mikla bót. Við gerum hins vegar athugasemd við eftirfarandi texta úr greinargerð 15. greinar: „Hafa þarf þó í huga að þótt tegund sé á válista er ekki þar með sagt að veiðar á henni séu sjálfkrafa útilokaðar enda getur tegundin verið á válista vegna allt annarrar ástæðu en ofveiði.“ Við teljum þessa málsgrein vera í andstöðu við skilgreininguna á sjálfbærum veiðum í frumvarpinu enda geti veiðar ekki verið sjálfbærar ef stofninn er á samfelldri niðurléið yfir lengri tíma.

18. gr. *Aflétting friðunar vegna tjóns af völdum villtra fugla og villtra spendýra og 19. gr. Aflétting friðunar eða undanþága frá friðunarákvæðum vegna annarra atvika.*

Eins og áður hefur komið fram þarf að gera skýran greinarmun á upprunalegum tegundum sem teljast vera tjónvaldar og á framandi ágengum tegundum. Upprunalegar tegundir geta ekki verið ágengar, jafnvel þó þær valdi tjóni! Auk þess teljum við að engar upprunalegar tegundir ættu að vera ófriðaðar allt árið, jafnvel þó þær væru tímabundið undangengnar

fríðun á ákveðnum svæðum, þar sem þær valda tjóni. Að sama skapi þarf að hafa í huga að það eru ekki heilar *tegundir* sem valda tjóni, heldur *einstaklingar innan tegundar*.

Þegar stefnt er að því að minnka tjón vegna upprunalegra tegunda ætti markmiðið alltaf að vera að minnka tjónið með öðrum leiðum en fækkun í stofni, sé það mögulegt.

26. gr. Hæfnispróf veiðimanna.

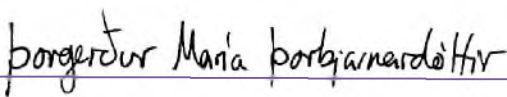
Við teljum að skylt ætti að vera skv. lögum að veita veiðimönnum sem ætla einungis að stunda eggjatöku fræðslu. Til að hægt sé að stunda eggjatöku á sjálfbæran hátt þurfa veiðimennirnir að fá upplýsingar sem byggja á faglegum grunni um hvernig skal stunda eggjatöku, þar sem hún getur verið ólík eftir fuglategundum og gæta þarf þess að sem minnst truflun verði. Tilgreina þarf skyldur Umhverfisstofnunar varðandi þetta í lögnum.

29. gr. Nytjaveiðar á fuglum.

Hér þarf að gæta þess að útgefinn tími til veiða skarist ekki á við varptíma tegundanna sem taldar eru upp þar sem frumvarpinu samkvæmt eru veiðar á varptíma fugla með öllu óheimilar. Sömuleiðis ætti að forðast að nefna teistu sem veiðitegund vegna hægrar endurnýjunar í stofni.

Ungir umhverfissinnar vona að athugasemdir þessar verði til þess nýttar að bæta frumvarp til laga um vernd, velferð og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum og sér í lagi að vernd og velferð villtra dýra á Íslandi verði aukin til muna.

Fyrir hönd stjórnar

Þorgerður María Þorbjarnardóttir, formaður